

**Correctiemodel
CSE CKV HAVO 2018**

EBA.EXA.CKV.HAVO.2018-1 **NEXT**

**Culturele en Kunstzinnige Vorming
Centraal examen 2018**

21 mei 2018
Tijdvak 1
7.30 - 10.30

WACHT OP DE INSTRUCTIES VAN DE DOCENT.
NA DE INSTRUCTIES, KLIK DAN OP

ENTER

BACK EBA.EXA.CKV.HAVO.2018-1 **NEXT**

Dit examen bestaat uit drie blokken:

BLOK 1
ROMANTIEK EN REALISME
IN DE 19E EEUW

BLOK 2
Modernisme in
de eerste helft
van de 20ste eeuw

Blok 3
Massacultuur in
de tweede helft
van de 20ste en
begin 21ste eeuw.

BACK EBA.EXA.CKV.HAVO.2018-1 **NEXT**

Informatie

Elk blok omvat onderstaande examenstof:

- Romantiek en Realisme in de 19de eeuw
- Cultuur van het moderne in de eerste helft van de 20ste eeuw
- Massacultuur in de tweede helft van de 20ste en begin 21ste eeuw

De vragen

- Dit examen bestaat uit **62** vragen.
- De examenvragen worden ondersteund door tekstfragmenten, afbeeldingen en videofragmenten.
- Bij het beantwoorden van de vragen maak je gebruik van bovengenoemde bronnen en van je eigen kennis.

De punten

- Voor dit examen zijn maximaal **117** punten te behalen.
- Bij elk vraagnummer staat het aantal punten dat behaald kan worden.

De antwoorden

- ✓ De antwoorden worden genoteerd op de examenbladen.
- ✓ De antwoorden dienen in correct Nederlands beantwoord te worden.
- ✓ Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen dan worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

BACK

EBA_EXA_CKV_HAVO_2018-1

NEXT

 Noteer eerst je **naam** en **examennummer** op je werkblad.

 Ga vervolgens naar de instructies voor het maken van het examen.

BACK

EBA_EXA_CKV_HAVO_2018-1

NEXT

Instructies bij het maken van dit examen

1. Het bekijken van een uitvergroting van een afbeelding:

- Lees eerst de vraag goed door.
- Bekijk vervolgens de afbeelding(en).
- Klik met je muis op **het glasje** om de uitvergroting van de afbeelding(en) te kunnen bekijken.
- Als je de afbeelding(en) hebt bekeken en je wilt terug naar de vraag, klik dan op het blokje **BACK**.
- Het blokje **NEXT** is om naar de volgende vraag te gaan.
- Wil je een vraag nog eens bekijken, klik dan rechtsboven op het rode vierkantje met het nummer van de vraag die je weer wilt bekijken.
- Maak **alleen** gebruik van de blokjes **BACK** & **NEXT**.
- Voor informatie klik op het gele diamantblokje .

2. Het bekijken van het videofragment:

- Lees eerst de vraag goed door.
- Klik met je muis op het video-icoon om het videofragment te bekijken.

BACK

EBA EXA CKV HAVO 2018-1

NEXT

Succes met
je examen

BACK

EBA EXA CKV HAVO 2018-1

NEXT

BLOK 1
Romantiek en Realisme
in de 19e eeuw

BACK

EBA EXA CKV HAVO 2018-1

NEXT

Vraag 1

Score 3p

0

Tot aan het begin van de Franse revolutie in 1789 waren er drie sociale standen. Bij afbeelding 1 zien we de eerste twee standen die rijden op de gebroken rug van de derde stand. De Franse revolutie heeft tot gevolg gehad dat de maatschappelijke verhoudingen in Europa compleet veranderden.

Klik op afbeelding 1 →

BACK EBA, EXA, CIV, HAVO 2018-1 NEXT

3p. Vraag 1

Benoem de drie sociale standen die je hier ziet afgebeeld.

Mogelijke antwoorden

- . 1 De kerk
- . 2 De adel
- . 3 Het gewone volk

BACK EBA, EXA, CIV, HAVO 2018-1 NEXT

BACK EBA, EXA, CIV, HAVO 2018-1 NEXT

Mogelijke antwoorden

- Maillots voor sprongen , lange mooie lijnen en flexibiliteit
- Korte jasjes voor de mannen om goed te kunnen springen

BACK EBA.EXA.CKV.HAVO.2018-1 NEXT

'Giselle'

BACK EBA.EXA.CKV.HAVO.2018-1 NEXT

Vraag 11

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42
43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63

Score 1p

Aan het einde van de negentiende eeuw raakte het ballet in West-Europa in verval. Het werd commercieel en de voorstellingen gingen steeds meer op een circus lijken. De echte balletliefhebbers bleven weg en het publiek was niet geïnteresseerd in mannelijke dansers maar in mooie meiden. Later werden zelfs de mannenrollen door vrouwen gedanst.

BACK EBA.EXA.CKV.HAVO.2018-1 NEXT

1p. Vraag 11

Wat was het gevolg van deze decadente ontwikkeling?

Mogelijk antwoord:

- Foyer de la danse (prostitutie)

BACK EBA,EXA,CKVJHAVO,2018-1 NEXT

Vraag 12

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42
43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63

Score: 1p.

1

De Engelse schrijver Charles Dickens (1812-1870) werd bekend door de sociale drama's die hij als feuilleton in afleveringen publiceerde in kranten. Dit maakte ze betaalbaar voor het grote publiek. Het werk van Dickens wordt tot het 'naturalisme' gerekend. Dit is de literaire stroming van het realisme.

Klik op afbeelding 7 →

BACK EBA,EXA,CKVJHAVO,2018-1 NEXT

1p. Vraag 12

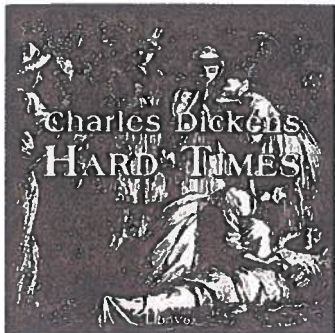
Benoem één kenmerk van het naturalisme dat je herkent op deze boekillustratie.

Mogelijk antwoord

- Het verhaal gaat over gewone mensen in hun vaak armoedige omstandigheden.

BACK EBA,EXA,CKVJHAVO,2018-1 NEXT

Boekillustratie van Charles Dickens

BACK

EBA.EXA.CKV.HAVO.2018-1

NEXT

Vraag 13

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42
43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63

Score tp.

A

De romans van Charles Dickens werden vrijwel allemaal al gedurende zijn leven als toneelstuk opgevoerd. Inmiddels zijn ze bijna allemaal meerdere malen verfilmd en zijn er zelfs musicals van gemaakt.

Het volgende videofragment uit 2005 is uit de film 'Oliver Twist' van regisseur Roman Polanski.

In dit videofragment komt de maatschappijkritiek van Dickens op het Victoriaanse Tijdperk duidelijk naar voren.

Klik op videofragment 4

BACK

EBA.EXA.CKV.HAVO.2018-1

NEXT

1p. Vraag 13

Hoe wordt de hypocrisie van het Victoriaanse Tijdperk duidelijk gemaakt in dit videofragment ?

Mogelijk antwoord

- Ze gebruiken de naam van God zodat ze zich kunnen voordoen als 'weldoeners' maar de weeskinderen leven onder armoedige omstandigheden.

BACK

EBA.EXA.CKV.HAVO.2018-1

NEXT

Oliver Twist

BACK
EBA.EXA.CKV.HAVO.2018-1
NEXT

Vraag 14

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42
43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63

Het Belgische danseresje Marie van Goethem was 14 toen ze model stond voor de Franse kunstschilder en beeldhouwer 'Edgar Degas'. Het resultaat van dit werk was het beeldje 'De Kleine Danseres'. Op de tentoonstelling van impressionisten in 1881 veroorzaakte dit beeldje een schandaal. Degas exposeerde het werk nooit meer. Na zijn dood zijn van dit beeld vijftientig afgietsels in brons gemaakt. In videofragment 5 zie je hoe de ballerina Tyler Speck wordt omgevormd tot een exacte kopie van 'De Kleine Danseres', afb.7, van Edgar Degas.

Klik op videofragment 5 →
Klik op afb.7 →

BACK
EBA.EXA.CKV.HAVO.2018-1
NEXT

2p.	Vraag 14	
	Geef twee redenen waarom dit beeldje zo'n schandaal veroorzaakte.	
	Mogelijke antwoorden	
	<ul style="list-style-type: none"> · Hij boetseerde het in was en voorzag het van echt haar en echte schoenen. · Het beeld was waarheidsgetrouw en men vond haar een boers uiterlijk hebben. 	
BACK	EBA.EXA.CKV.HAVO.2018-1	NEXT

Degas

BACK NEXT

EBA.EXA.CKV.HAVO.2018-1

Tyler Speck

De Kleine Danseres

BACK NEXT

EBA.EXA.CKV.HAVO.2018-1

Vraag 15

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42
43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63

Score 2p

A

Wij kennen het danseresje als stilstaand in de vierde balletpositie. In het videofragment zie je het beeldje als het ware tot leven komen. Edgar Degas zou dit vast prachtig vinden want hij gebruikte het toen nieuwe medium fotografie zelf ook als hulpmiddel en inspiratiebron bij zijn werk.

Klik op afbeelding 9

BACK NEXT

EBA.EXA.CKV.HAVO.2018-1

2p. Vraag 15

Bekijk de afbeelding en benoem **twee aspecten in het schilderij** waaraan je duidelijk kunt zien dat hij zich door fotografie heeft laten inspireren.

Mogelijke antwoorden

- Vreemde afsnijdingen
- Momentopname
- Lichtinval

BACK EBA.EXA.CKV.HAVO.2018-1 NEXT

BACK EBA.EXA.CKV.HAVO.2018-1 NEXT

Vraag 16

Score 1p

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21
 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42
 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62

Georges Bizet's meesterwerk Carmen is nog altijd een van de grootste successen uit het operarepertoire. Maar dit was niet altijd het geval. De première in 1875 was een onaangename schok voor het publiek en zorgde voor veel kritiek.

Bekijk het volgende videofragment.

Klik op videofragment 6

BACK EBA.EXA.CKV.HAVO.2018-1 NEXT

1p. **Vraag 16**

Geef één reden waarom de opera Carmen voor veel kritiek kreeg.

Mogelijke antwoorden

- In plaats van heldin , is ze een sletje.
- Romantisch beeld van de vrouw als onschuldige nimf wordt vernietigd.

BACK EBA.EXA.CKV.HAVO.2018-1 NEXT

Carmen
(van Bizet)

BACK EBA.EXA.CKV.HAVO.2018-1 NEXT

BLOK 2

Eerste helft van de 20ste eeuw.

MODERNISME

BACK EBA.EXA.CKV.HAVO.2018-1 NEXT

Tijdlijn 1700 tot 2000 (vervolg)

Timeline showing events from 1700 to 2000. Key events include: 1700: Peter de Waterman; 1701: De Waterman; 1702: De Waterman; 1703: De Waterman; 1704: De Waterman; 1705: De Waterman; 1706: De Waterman; 1707: De Waterman; 1708: De Waterman; 1709: De Waterman; 1710: De Waterman; 1711: De Waterman; 1712: De Waterman; 1713: De Waterman; 1714: De Waterman; 1715: De Waterman; 1716: De Waterman; 1717: De Waterman; 1718: De Waterman; 1719: De Waterman; 1720: De Waterman; 1721: De Waterman; 1722: De Waterman; 1723: De Waterman; 1724: De Waterman; 1725: De Waterman; 1726: De Waterman; 1727: De Waterman; 1728: De Waterman; 1729: De Waterman; 1730: De Waterman; 1731: De Waterman; 1732: De Waterman; 1733: De Waterman; 1734: De Waterman; 1735: De Waterman; 1736: De Waterman; 1737: De Waterman; 1738: De Waterman; 1739: De Waterman; 1740: De Waterman; 1741: De Waterman; 1742: De Waterman; 1743: De Waterman; 1744: De Waterman; 1745: De Waterman; 1746: De Waterman; 1747: De Waterman; 1748: De Waterman; 1749: De Waterman; 1750: De Waterman; 1751: De Waterman; 1752: De Waterman; 1753: De Waterman; 1754: De Waterman; 1755: De Waterman; 1756: De Waterman; 1757: De Waterman; 1758: De Waterman; 1759: De Waterman; 1760: De Waterman; 1761: De Waterman; 1762: De Waterman; 1763: De Waterman; 1764: De Waterman; 1765: De Waterman; 1766: De Waterman; 1767: De Waterman; 1768: De Waterman; 1769: De Waterman; 1770: De Waterman; 1771: De Waterman; 1772: De Waterman; 1773: De Waterman; 1774: De Waterman; 1775: De Waterman; 1776: De Waterman; 1777: De Waterman; 1778: De Waterman; 1779: De Waterman; 1780: De Waterman; 1781: De Waterman; 1782: De Waterman; 1783: De Waterman; 1784: De Waterman; 1785: De Waterman; 1786: De Waterman; 1787: De Waterman; 1788: De Waterman; 1789: De Waterman; 1790: De Waterman; 1791: De Waterman; 1792: De Waterman; 1793: De Waterman; 1794: De Waterman; 1795: De Waterman; 1796: De Waterman; 1797: De Waterman; 1798: De Waterman; 1799: De Waterman; 1800: De Waterman; 1801: De Waterman; 1802: De Waterman; 1803: De Waterman; 1804: De Waterman; 1805: De Waterman; 1806: De Waterman; 1807: De Waterman; 1808: De Waterman; 1809: De Waterman; 1810: De Waterman; 1811: De Waterman; 1812: De Waterman; 1813: De Waterman; 1814: De Waterman; 1815: De Waterman; 1816: De Waterman; 1817: De Waterman; 1818: De Waterman; 1819: De Waterman; 1820: De Waterman; 1821: De Waterman; 1822: De Waterman; 1823: De Waterman; 1824: De Waterman; 1825: De Waterman; 1826: De Waterman; 1827: De Waterman; 1828: De Waterman; 1829: De Waterman; 1830: De Waterman; 1831: De Waterman; 1832: De Waterman; 1833: De Waterman; 1834: De Waterman; 1835: De Waterman; 1836: De Waterman; 1837: De Waterman; 1838: De Waterman; 1839: De Waterman; 1840: De Waterman; 1841: De Waterman; 1842: De Waterman; 1843: De Waterman; 1844: De Waterman; 1845: De Waterman; 1846: De Waterman; 1847: De Waterman; 1848: De Waterman; 1849: De Waterman; 1850: De Waterman; 1851: De Waterman; 1852: De Waterman; 1853: De Waterman; 1854: De Waterman; 1855: De Waterman; 1856: De Waterman; 1857: De Waterman; 1858: De Waterman; 1859: De Waterman; 1860: De Waterman; 1861: De Waterman; 1862: De Waterman; 1863: De Waterman; 1864: De Waterman; 1865: De Waterman; 1866: De Waterman; 1867: De Waterman; 1868: De Waterman; 1869: De Waterman; 1870: De Waterman; 1871: De Waterman; 1872: De Waterman; 1873: De Waterman; 1874: De Waterman; 1875: De Waterman; 1876: De Waterman; 1877: De Waterman; 1878: De Waterman; 1879: De Waterman; 1880: De Waterman; 1881: De Waterman; 1882: De Waterman; 1883: De Waterman; 1884: De Waterman; 1885: De Waterman; 1886: De Waterman; 1887: De Waterman; 1888: De Waterman; 1889: De Waterman; 1890: De Waterman; 1891: De Waterman; 1892: De Waterman; 1893: De Waterman; 1894: De Waterman; 1895: De Waterman; 1896: De Waterman; 1897: De Waterman; 1898: De Waterman; 1899: De Waterman; 1900: De Waterman; 1901: De Waterman; 1902: De Waterman; 1903: De Waterman; 1904: De Waterman; 1905: De Waterman; 1906: De Waterman; 1907: De Waterman; 1908: De Waterman; 1909: De Waterman; 1910: De Waterman; 1911: De Waterman; 1912: De Waterman; 1913: De Waterman; 1914: De Waterman; 1915: De Waterman; 1916: De Waterman; 1917: De Waterman; 1918: De Waterman; 1919: De Waterman; 1920: De Waterman; 1921: De Waterman; 1922: De Waterman; 1923: De Waterman; 1924: De Waterman; 1925: De Waterman; 1926: De Waterman; 1927: De Waterman; 1928: De Waterman; 1929: De Waterman; 1930: De Waterman; 1931: De Waterman; 1932: De Waterman; 1933: De Waterman; 1934: De Waterman; 1935: De Waterman; 1936: De Waterman; 1937: De Waterman; 1938: De Waterman; 1939: De Waterman; 1940: De Waterman; 1941: De Waterman; 1942: De Waterman; 1943: De Waterman; 1944: De Waterman; 1945: De Waterman; 1946: De Waterman; 1947: De Waterman; 1948: De Waterman; 1949: De Waterman; 1950: De Waterman; 1951: De Waterman; 1952: De Waterman; 1953: De Waterman; 1954: De Waterman; 1955: De Waterman; 1956: De Waterman; 1957: De Waterman; 1958: De Waterman; 1959: De Waterman; 1960: De Waterman; 1961: De Waterman; 1962: De Waterman; 1963: De Waterman; 1964: De Waterman; 1965: De Waterman; 1966: De Waterman; 1967: De Waterman; 1968: De Waterman; 1969: De Waterman; 1970: De Waterman; 1971: De Waterman; 1972: De Waterman; 1973: De Waterman; 1974: De Waterman; 1975: De Waterman; 1976: De Waterman; 1977: De Waterman; 1978: De Waterman; 1979: De Waterman; 1980: De Waterman; 1981: De Waterman; 1982: De Waterman; 1983: De Waterman; 1984: De Waterman; 1985: De Waterman; 1986: De Waterman; 1987: De Waterman; 1988: De Waterman; 1989: De Waterman; 1990: De Waterman; 1991: De Waterman; 1992: De Waterman; 1993: De Waterman; 1994: De Waterman; 1995: De Waterman; 1996: De Waterman; 1997: De Waterman; 1998: De Waterman; 1999: De Waterman; 2000: De Waterman.

BACK EBA.EXA.CHV.HAVO.2018-1 NEXT

Vraag 18

Score 2p	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42
	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	

Veel jonge kunstenaars zochten naar manieren om de kunst te vernieuwen. Sommigen kregen hun inspiratie door het gedachtegoed van grote denkers en wetenschappers. De arts en dichter André Breton begon daardoor met een nieuwe kunstrichting 'het Surrealisme'. Lees het gedicht van André Breton.

Klik op afbeelding 11 → Gedicht:

BACK EBA.EXA.CHV.HAVO.2018-1 NEXT

2p. Vraag 18

Leg naar aanleiding van dit gedicht uit hoe het gedachtegoed van Freud de jonge kunstenaars een mogelijkheid gaf om de kunst te vernieuwen.

Mogelijke antwoorden

- Dit gedicht geeft aan dat je als individu meerdere lagen hebt. Volgens Freud heb je een bewuste en een onbewuste persoonlijkheid. (1p)
- Het idee dat er niet alleen een waarneembare maar ook nog een niet zichtbare werkelijkheid (1p) bestaat was nieuw.

BACK EBA.EXA.CHV.HAVO.2018-1 NEXT

Gedicht van André Breton

**"To see, to hear, means nothing.
To recognize (or not to recognize) means
everything.
Between what I do recognize and what I do
not recognize there stands myself.
And what I do not recognize I shall
continue not to recognize."**

BACK

EBA.EXA.CKV.HAVO.2018-1

NEXT

Vraag 19 & 20

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42
43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63

De Ballets Russes was een balletgezelschap geleid door impresario Sergej Diaghilev. Diaghilev bracht het ballet terug op heel hoog niveau. Hij begon met grote sterren uit Rusland naar Parijs te halen. Tussen 1909 en 1929 traden de Ballets Russes op in tal van Westerse landen in een soort van rondtrekkend bestaan. De Ballets Russes brachten belangrijke artistieke vernieuwingen in de dansgeschiedenis. Bekijk het volgende videofragment.

BACK

EBA.EXA.CKV.HAVO.2018-1

NEXT

1p. Vraag 19

Benoem één vernieuwing die Diaghilev heeft gebracht in de dans.

Mogelijke antwoorden

- . Samenwerking tussen kunstenaars uit verschillende disciplines
- . Ook mannelijke dansers krijgen de rollen
- . Ander soort verhalen, danssprookjes

BACK

EBA.EXA.CKV.HAVO.2018-1

NEXT

Vraag 20

2p. Benoem ook één vernieuwing in de muziek en één vernieuwing in het theater.

Mogelijke antwoorden

- gebruik van volksmuziek
- gebruik van volksverhalen,
- gebruik van exotische sprookjes
- decors en kostuums gemaakt door beroemde kunstenaars

BACK EBA.EXA.CKV.HAVO.2018-1 NEXT

Ballets Russes

BACK EBA.EXA.CKV.HAVO.2018-1 NEXT

Vraag 21

Score 1p.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42
43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63

De danseressen Loie Fuller en Isadora Duncan waren beide pioniers van de moderne dans in het begin van de twintigste eeuw. Met hun nieuwe benadering van dans veroverden ze het Europese publiek. Bekijk het volgende videofragment.

Klik op videofragment 8

BACK EBA.EXA.CKV.HAVO.2018-1 NEXT

1p.	Vraag 21
<p>Leg uit wat het fundamentele verschil was tussen hun benadering van dans en de <u>traditie</u> van het negentiende-eeuwse ballet.</p>	
<p>Mogelijke antwoorden</p> <ul style="list-style-type: none"> · In de moderne dans gebruikten ze hun lichaam als expressiemiddel en/of zetten hun eigen emoties in als uitgangspunt voor beweging; · ze ontwikkelden dans om hun emoties te uiten: het lichaam als vervoermiddel voor de ziel (zelfexpressie). 	
BACK	NEXT

<p>Mogelijke antwoorden</p> <ul style="list-style-type: none"> · In de negentiende-eeuwse ballet werkten choreografen en dansers volgens formele academische regels. · De dansers moeten bewegen volgens de regels van academisch ballet (vastgelegde bewegingen). 	
BACK	NEXT

<p>Danseress: Catherine Gallant (uit Dances by Isadora 2016)</p>	
	
BACK	NEXT

Vraag 23

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42
43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63

Score: 1p

Kijk op afbeelding 13

De moderne beweging in de beeldende kunst brak definitief door in het jaar 1905 toen onder leiding van Henri Matisse een groep jonge kunstenaars exposeerde in Parijs. Zoals in de geschiedenis van de moderne kunst wel vaker is voorgekomen heeft deze groep zijn naam te danken aan een beledigend scheldwoord dat door een kunstcriticus is bedacht. Deze bekende kunstcriticus vond hun werk niet op kunst lijken, maar op het werk van wilde beesten.

BACK
EBA EXA CKV HAVO 2018-1
NEXT

1p.	Vraag 23
	Om welke kunstenaarsgroep gaat het hier? Kies uit het juiste antwoord.
	<ul style="list-style-type: none"> ☐ De Animalisten ☐ De Coloristen ☐ De Fauvisten
	Antwoord
	<ul style="list-style-type: none"> ☒ De Fauvisten
BACK EBA EXA CKV HAVO 2018-1 NEXT	

2p. Vraag 25

Benoem twee belangrijke kenmerken van het Kubisme die je al ziet in dit stilleven (afb.15) van Cézanne.

Mogelijke antwoorden

- Het vereenvoudigen naar geometrische vormen
- Het wegvallen van perspectief en diepte
- Het kijken vanuit verschillende richtingen

BACK EBA,EXA,CKVHAVO,2018-1 NEXT

Stilleven

BACK EBA,EXA,CKVHAVO,2018-1 NEXT

Vraag 26

Score 2p

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42
43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63

De jonge Russische expressionistische kunstenaar Wassily Kandinsky heeft een belangrijke rol gespeeld in de ontwikkeling van de abstracte kunst. Volgens Kandinsky is muziek de ideale kunstvorm; muziek raakt het gevoel direct en is volledig abstract.

BACK EBA,EXA,CKVHAVO,2018-1 NEXT

Kandinsky

BACK
EBA.EXA.CHV.HAVO.2018-1
NEXT

Vraag 28

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42
43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63

Score 2p
1

De Duitse choreograaf Kurt Jooss, geboren in 1901, wordt als een van de grondleggers van de moderne dans beschouwd. Zijn beroemde ballet 'De Groene Tafel' geschreven tussen de wereldoorlogen, kan worden gezien als een van de eerste voorbeelden van maatschappijkritiek in de dansgeschiedenis. In het videofragment zie je een scène uit 'De Groene Tafel'.

Klik op videofragment 11 →

BACK
EBA.EXA.CHV.HAVO.2018-1
NEXT

2p.	Vraag 28
	Beschrijf twee aspecten uit het fragment waaraan je kunt zien dat het om een politiek statement gaat.
	Mogelijke antwoorden
	<ul style="list-style-type: none"> • De groene tafel waar de diplomaten vergaderen (sprekwoord = bestuurslid zijn) • Vergaderende hoge heren in kostuums/pakken

BACK
EBA.EXA.CHV.HAVO.2018-1
NEXT

De GroeneTafel

BACK

EBA EXA CKV HAVO 2018-1

NEXT

Vraag 29

Score 2p

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42
43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63

In het balletstuk 'De Groene Tafel', vermengde hij de Ausdrucktanz en het oude ballet. Jooss trachtte van iedere gemoedstoestand het meest essentiële in beweging uit te drukken.

In het videofragment zie je een repetitie van een scène uit De Groene Tafel.

Klik op videofragment 12 →

BACK

EBA EXA CKV HAVO 2018-1

NEXT

2p. Vraag 29

Beschrijf twee bewegingen die de dansers maken waardoor Jooss laat zien hoe er gemanipuleerd wordt in de politiek.

Mogelijke antwoorden

- Imponeergedrag door borst vooruit te steken
- Valse vriendelijkheid door beleefd te buigen
- Rondraaiende armgebaren om zwakke argumenten te versterken

BACK

EBA EXA CKV HAVO 2018-1

NEXT

De Groene Tafel - repetitie

BACK
EBA EXA CRV HAVO 2018-1
NEXT

Vraag 30

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42
43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63

Score 3p
T

Pina Bausch creëerde het dansstuk 'Café Müller' voor haar dansgezelschap Tanztheater Wuppertal. De dans werd geïnspireerd door en gebaseerd op haar jeugdherinneringen over haar vader die in zijn café in Duitsland tijdens en onmiddellijk na de Tweede Wereldoorlog werkte. In haar dansstuk lijken de vrouwen getraumatiseerd. Bekijk het volgende videofragment.

Klik op videofragment 13 →

BACK
EBA EXA CRV HAVO 2018-1
NEXT

3p. Vraag 30

Geef drie manieren aan waarop de traumatische toestand van de vrouwen wordt uitgedrukt in de dans.

Mogelijke antwoorden

- De dansers lopen letterlijk tegen de muur, alsof ze opgesloten zijn of geen uitweg meer weten.
- Ze strompelen wild en blindelings rond.
- Ze botsen tegen de stoelen, alsof ze niet weten waar ze heen moeten.
- Ze vallen op de grond

BACK
EBA EXA CRV HAVO 2018-1
NEXT

'Café Müller' Isadora Duncan

BACK

EBA.EXA.CKV.HAVO.2018-1

NEXT

Vraag 31-32-33

Score Ep.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42
	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63

In het Duitsland na de Eerste Wereldoorlog waren weinig financiële middelen om films te maken. Er werd veel geëxperimenteerd met alternatieve ideeën. In 1919 kwam Robert Wiene op het idee om één toneel te maken waar al de decors in te vinden waren. Zo ontstond de eerste avant-gardistische expressionistische film 'Das Kabinet des Dr. Caligari'. In deze stomme films willen de filmmakers het publiek een onbehaaglijk gevoel geven. Uit de trailer wordt al duidelijk dat niet alleen muziek hier een goed middel voor is, maar dat ook de acteurs, de filmtechniek en de décors meewerken aan dit effect.

Klik op videofragment 14

BACK

EBA.EXA.CKV.HAVO.2018-1

NEXT

2p. Vraag 31

Benoem twee manieren waarop de acteurs heftige emoties overbrengen aan het publiek.

Mogelijke antwoorden

- Door grootse gebaren
- Door gezichtsuitdrukkingen

BACK

EBA.EXA.CKV.HAVO.2018-1

NEXT

2p.	Vraag 32	
Benoem twee manieren waardoor de filmtechniek zorgt voor een beklemmend gevoel.		
Mogelijke antwoorden		
<ul style="list-style-type: none">· Licht/donker effecten· Afwijkende camerastandpunten		
BACK	EBA EXA, CKV/HAVO 2018-1	NEXT

2p.	Vraag 33	
Benoem twee manieren waardoor het décor zorgt voor een beklemmend gevoel.		
Mogelijke antwoorden		
<ul style="list-style-type: none">· Vreemd perspectief· Vervormingen· Lage plafonds		
BACK	EBA EXA, CKV/HAVO 2018-1	NEXT

<h2>Das Kabinet des Dr. Caligari</h2>		
		
BACK	EBA EXA, CKV/HAVO 2018-1	NEXT

1p. **Vraag 36**

Wat wordt bedoeld met een 'cinematografische' weergave van de werkelijkheid?

Mogelijke antwoorden

- Het gelijktijdig afbeelden van opeenvolgende momenten
- Alsof een beeld beweegt

BACK EBA,EXA,CKV,HAVO,2018-1 NEXT

Schilderij van Umberto Boccini

BACK EBA,EXA,CKV,HAVO,2018-1 NEXT

Vraag 37-38-39

Score 3p

Klik op afbeelding 16

Zowel de Futuristen als de DADA-beweging zetten zich beide af tegen de oude tradities en kunstregels. DADA zocht naar allerlei alternatieve manieren om anti-kunst te maken. Van de Futuristen namen zij de 'performance' over. Dit waren optredens waarbij rechtstreeks de confrontatie met het publiek werd aangegaan. Met deze optredens provoceeden kunstenaars uit beide stijlen het publiek, omdat men de toeschouwers wakker wilde schudden. Als protest tegen alle zogenaamde betekenisvolle kunst introduceerde Dada de 'Ursonate'.

BACK EBA,EXA,CKV,HAVO,2018-1 NEXT

1p. Vraag 37

Welke rol speelde het idee van een grote allesvernietigende wereldoorlog voor de Futuristen?

Mogelijk antwoord

. De Futuristen wilden een nieuwe moderne wereld bewerkstelligen door een allesvernietigende oorlog.

BACK

EBA.EXA.CHV.HAVO.2018-1

NEXT

1p. Vraag 38

Welke rol speelde de Eerste Wereldoorlog bij het ontstaan van de DADA-beweging?

Mogelijk antwoord

. DADA wilde alles wat oud is vernietigen omdat zij schuldig waren aan de Eerste Wereldoorlog.

BACK

EBA.EXA.CHV.HAVO.2018-1

NEXT

Vraag 39

Waarom is de 'Ursonate' zo'n goed symbolisch protest?

Mogelijk antwoord

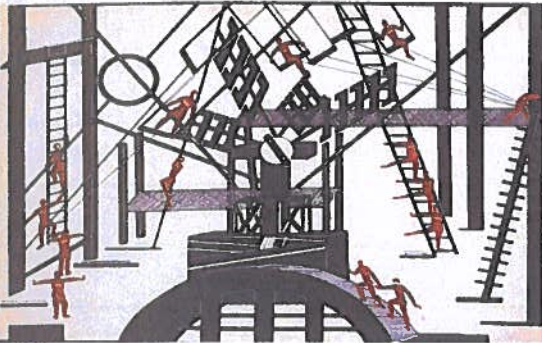
. DADA vond dat woorden ook schuldig waren aan de oorlog. Daarom sloegen zij woorden ook stuk zodat er alleen nog maar klanken overbleven

BACK

EBA.EXA.CHV.HAVO.2018-1

NEXT

Ontwerp voor een theaterdecor

BACK

EBA.EXA.CKV.HAVO.2018-1

NEXT

Vraag 41

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42
43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63

Score 2p

De Russische componist Dmitri Shostakovich schreef in 1927 zijn eerste opera. Het was gebaseerd op een verhaal van Gogol waarin de neus van een opschepperige majoor ervandoor gaat en een eigen leven gaat leiden.

De Zuid-Afrikaanse kunstenaar William Kentridge heeft voor een uitvoering van de opera 'De Neus' in 2010 een introductiefilmje gemaakt. Dit animatiefilmje is duidelijk geïnspireerd op het Russisch constructivisme.

Klik op videofragment 15

BACK

EBA.EXA.CKV.HAVO.2018-1

NEXT

2p. Vraag 41

Benoem twee kenmerken van het Russisch Constructivisme die je ziet in dit animatiefilmje van William Kentridge.

Mogelijk antwoord

- Gebruik van geschreven teksten
- Gebruik van fotografie
- Gebruik van losse elementen

BACK

EBA.EXA.CKV.HAVO.2018-1

NEXT

Introductiefilmpje 'De Neus'

BACK EBA, EXA, CKV/HAVO, 2018-1 NEXT

Vraag 42

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42
43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63

Score: 2p

A

In 1927 gaf Stalin de filmmaker Sergei Eisenstein opdracht om een film te maken vanwege de tiende verjaardag van de Oktoberrevolutie van 1917. Door zijn baanbrekende nieuwe montagetechnieken geldt de film nog steeds als één van de hoogtepunten van de vroege sovjetfilm. Eisenstein verdiepte zich in psychologie en onderzocht hoe hij met zijn beelden het publiek kon manipuleren om de sympathie te vergroten voor het socialisme. In het videofragment zien we een confrontatie tussen arbeiders en de heersende klasse van rijken en militairen.

Klik op videofragment 16 →

BACK EBA, EXA, CKV/HAVO, 2018-1 NEXT

2p.	Vraag 42
	Leg uit hoe Eisenstein door de gruwelijke opnamen van het witte paard de sympathie van de kijker voor het socialisme probeert te winnen.
	Mogelijk antwoord
	Door afwisselend het paard en de dode vrouw op de brug te laten zien symboliseert hij dat het leven van een mens even weinig waarde heeft voor de heersende klasse.

BACK EBA, EXA, CKV/HAVO, 2018-1 NEXT

Oktober (door Eisenstein)

BACK

EBA,EXA,CKV,HAVO,2018-1

NEXT

Vraag 43

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42
43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63

Score 3p

B

In 1935 maakte Leni Riefenstahl de propagandafilm 'Triumph des Willens' in opdracht van de Nazi-partij. Het onderwerp van de film is de Partijdag in Neurenberg waar Adolf Hitler groots werd ontvangen en een toespraak kwam houden. Vanwege deze film heeft Riefenstahl na de oorlog een paar jaar in de gevangenis gezeten. Zelf zegt ze dat het geen propaganda was, maar een zuiver historische documentaire omdat ze er geen commentaar bij geeft.

Klik op afbeelding 18 →

BACK

EBA,EXA,CKV,HAVO,2018-1

NEXT

3p. Vraag 43

Kies drie beeldfragmenten uit 'Triumph des Willens' en beschrijf bij elk gekozen fragment hoe Riefenstahl wel degelijk de kijker heeft willen manipuleren.

Mogelijk antwoord bij elk beeldfragment

- Het publiek wordt niet gemanipuleerd met commentaar, maar met camerastandpunten en filmtechniek. Hitler staat centraal en als enige individu in de massa.

BACK

EBA,EXA,CKV,HAVO,2018-1

NEXT

2p. Vraag 44

Benoem twee kenmerken van het vaudeville die je nog terugziet in dit fragment van een revue van Ziegfeld Follies.

Mogelijke antwoorden

- Geen doorlopende verhaallijn
- Allerlei soorten acts: theater, ballet, zang, revue-dans, circusachtige acts
- Tapdance

BACK

EBA_EXA_CKV_HAVO_2018-1

NEXT

Ziegfeld Follies

BACK

EBA_EXA_CKV_HAVO_2018-1

NEXT

Vraag 45 & 46

Score 0p

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42
43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63

De eerste musicals werden aan het einde van de 19de eeuw in New York geproduceerd. Deze populaire vorm van totaaltheater vond zijn oorsprong in de vaudeville en minstrelshows. Later kwam de musical vanuit de VS naar Europa waar het ook een succesverhaal werd.

Klik op videofragment 18

BACK

EBA_EXA_CKV_HAVO_2018-1

NEXT

4p. Vraag 45				
Benoem vier aspecten uit de musical 'The Lion King' waaruit blijkt dat dit totaaltheater is.				
Mogelijke antwoorden				
. dans	. decors	. script	. zang	. kostuums
. spel	. film	. teksten	. muziek	. belichting
BACK	<small>EBA.EXA.CHVHAYO.2018-1</small>			NEXT

1p. Vraag 46	
Benoem nog één oudere vorm van totaaltheater.	
Mogelijke antwoorden	
. opera	
. operette	
BACK	NEXT

'The Lion King'	
	
BACK	NEXT

4p. Vraag 48

Wat was de betekenis van de volgende stereotiepe kenmerken:

- Lange haren
- Twee opgestoken vingers
- Ketting met rond symbool
- Bloemetjeskleding

Mogelijke antwoorden

- Lange haren: verzet tegen het militarisme
- Twee opgestoken vingers: vredessymbool- make peace not war
- Ketting met rond symbool: Ban de bomteken tegen de atoombom

BACK EBA.EXA.CKV.HAVO.2018-1 NEXT

BACK EBA.EXA.CKV.HAVO.2018-1 NEXT

Vraag 49

Score 1p

Klik op afbeelding 20 →

Rent is een Amerikaanse musical die sinds 1996 een succes is op Broadway. Begin november 2017 werd deze musical in Cas di Cultura op Aruba opgevoerd en alle scholen waren uitgenodigd voor een speciale uitvoering. Dit was een primeur voor Aruba want dit was de eerste originele Broadway productie die in Cas di Cultura speelde. In 1996 was de musical zelf ook een primeur omdat er een groot verschil was met de andere musicals die op Broadway speelden.

BACK EBA.EXA.CKV.HAVO.2018-1 NEXT

2p. Vraag 50

Kies uit de volgende mogelijkheden twee karakteristieken die kenmerkend zijn voor jazzmuziek.

a capella bluenotes g-sleutel
 akkoord driekwartsmaat libretto
 birimbao improvisatie repertoire

Antwoorden

bluenotes
 Improvisatie

BACK EBA, EXA, CRV, HAVO, 2018-1 NEXT

Vraag 51

Score 2p

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21
 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42
 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62

Door het koloniale verleden is de cultuur van de Cariben een totale vermenging van culturen. De invloed van de Afrikaanse slaven die in de 17de eeuw naar Curaçao werden gebracht is heel duidelijk te herkennen in muziek en dans zoals de 'Tambú'. Tambú diende als de culturele uitdrukking van dit onderdrukte volk op het eiland. In de manier waarop deze dans tegenwoordig aan de toeristen wordt getoond zie je een samengaan met westerse invloeden. Bekijk het volgende videofragment.

Klik op videofragment 19

BACK EBA, EXA, CRV, HAVO, 2018-1 NEXT

2p. Vraag 51

Benoem één kenmerk van deze dans waarin je de Afrikaanse component herkent en één kenmerk waarin je de westerse invloed herkent.

Mogelijke antwoorden

- Afrikaans:
De heupbewegingen en het ritmisch stampen
- Westers/Europees:
De dans in paren.

BACK EBA, EXA, CRV, HAVO, 2018-1 NEXT

Tambú uit Curaçao

BACK

EBA EXA CKV HAVO 2018-1

NEXT

aag 52 & 53

Score 3p

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42
43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63

Nothing Really Matters is een single van de bekende Amerikaanse zangeres Madonna, afkomstig van het album Ray of Light, uit 1998. In haar videoclip is te zien dat er sprake is van Fusion. Bekijk het volgende videofragment.

Klik op videofragment 20

BACK

EBA EXA CKV HAVO 2018-1

NEXT

9. Vraag 52

Wat wordt bedoeld met de term 'fusion'?

Mogelijke antwoorden

- vermenging van culturele uitingen
- samensmelting culturen
- combinatie van culturen

9. Vraag 53

Noteer twee manieren van fusion uit deze videoclip van Madonna.

Mogelijke antwoorden

- Butoh dansers

BACK

EBA EXA CKV HAVO 2018-1

NEXT

Madonna: Nothing really matters

BACK
EBA,EXA,CKV,HAVO,2018-1
NEXT

Vraag 54

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42
43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63

Score 1p

In de choreografieën van Jiri Kylian, de Tsjechische danser en choreograaf, is vaak sprake van fusion. Een voorbeeld hiervan is het dansstuk 'Falling Angels' uit 1989. Bekijk het volgende videofragment.

Klik op videofragment 21 →

BACK
EBA,EXA,CKV,HAVO,2018-1
NEXT

1p.	Vraag 54
	Welk aspect uit 'Falling Angels' maakt duidelijk dat er sprake is van fusion?
	Mogelijke antwoorden
	<ul style="list-style-type: none"> • rituele muziek • slagwerkmuziek • muziek uit primitieve stammen • Afrikaanse dans

BACK
EBA,EXA,CKV,HAVO,2018-1
NEXT

Cabaretier: Youp van het Hek

BACK

EBA, EXA, CKV, HAVO, 2018-1

NEXT

Vraag 56

Score 2p

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42
43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63

Filmmuziek

Eind jaren twintig deed de geluidsfilm zijn intrede. Componisten kregen hierdoor de kans om bijbehorende muziek te creëren. Filmmakers realiseerden zich al snel welke grote invloed muziek kan hebben en zo kreeg muziek een belangrijke plek binnen de film.

BACK

EBA, EXA, CKV, HAVO, 2018-1

NEXT

2p. Vraag 56

Benoem twee functies die muziek heeft binnen de film.

Mogelijke antwoorden

- Signaalfunctie: aankondigen dat er iets spannends gaat gebeuren
- Klankkleur kan de stemming van acteurs overdragen
- De kijker informeren over personages, emotie, omstandigheden en sfeer: leidmotief

BACK

EBA, EXA, CKV, HAVO, 2018-1

NEXT

Vraag 59

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42
43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63

Score 2p

1

De Rock-n'-Roll is in de jaren vijftig ontstaan met Elvis Presley als het legendarische en muzikale tieneridool. Hoewel deze muziek zeer populaire werd onder de jeugd, werd het door de oudere generatie verafschuwd. Het veroorzaakte een generatiekloof. Bekijk het volgende videofragment

Klik op videofragment 25

BACK EBA.EXA.CRV.HAVO.2018-1 NEXT

2p. Vraag 59

Benoem twee redenen waarom de oudere generatie de Rock-n'-roll verafschuwde.

Mogelijke antwoorden

- de manier van dansen met swingende heupen was te sensueel
- de muziek was te hard, te rauw, te seksueel, te zwart
- de teksten waren vrijmoedig
- kleding en kapsel

BACK EBA.EXA.CRV.HAVO.2018-1 NEXT

Elvis Presley: Jailhouse Rock

BACK EBA.EXA.CRV.HAVO.2018-1 NEXT
